

Előszó

2013. október 12-én este jutott el hozzám Władysław Cywiński hegymászó-halálának híre. Végtelen szomorúság töltött el, hiszen mintegy 15 éves kapcsolat kötött hozzá, amely fokozatosan őszinte barátsággá fejlődött. E napig lefordítottam a *Tátra – Részletes kalauz* című művének 18 kötetét és elkezdtem az akkor még kéziratban lévő 19. kötet fordítását. A kalauzt Włodek (ez volt Cywiński beceneve) eredetileg 60 kötetre tervezte, bár később belátta, hogy nem élhet olyan sokáig, hogy az alkalmazott munkatempóban, alapossága és következetessége mellett képes legyen ennyi kötetet megírni. Ugyanis az volt az alapelve, hogy csak olyan terepről ír kalauzt, amelynek legalább 50%-át saját maga megmászta, bejárta. Ez pedig időigényes feladat, sőt időjárásfüggő is. A második elve az volt, hogy a terepről begyűjtötte az összes elérhető információt: könyvekből, folyóiratokból, évkönyvekből, menedékházak túrakönyveiből, szóbeli és írásbeli közlésekből, valamint esti menedékházi beszélgetésekből. A harmadik elve az volt, hogy meg kell írni a kalauzt, mert ami nincs leírva, az egy idő után már nem is létezik. Természetesen megpróbálta rábeszélni hegymászó és hegyimentő kollégáit azon kötetek megírására, ahol a terepet kollégái jobban ismerték. Ezzel nem járt sikerrel: írni senki sem volt hajlandó.

Cywiński halála után komoly veszélybe kerül a részletes magyar nyelvű Tátra-kalauz ügye. Włodek 19 kötetű Tátrának csak egy részét ismerteti. Ha kalauzához hozzácsatoljuk Jan Kietkowski háromkötetes kalauzát és néhány alakzat monográfiáját (pl. Vadorzó-kilátó, Barát, Weber-csúcs, Nagyszalóki-csúcs stb.), akkor is csak a Tátra egy részének kalauza áll rendelkezésünkre, nagyjából a Toman-hágótól a Keleti-Vaskapu-hágóig + a Lengyel-Tátra szárnyvonulata, meg ez is foghíjasan. A kelet felé terjedő további pazar és népszerű hegymászó terepekről továbbra sincs részletes magyar nyelvű kalauz. Mit lehetett tenni?

Egy beszélgetés alkalmával megkérdeztem Włodektól, hogy gondolta a hatvan kötetű terjedelmet, van-e utódja, esetleg hegymászó és hegyimentő társa, akik folytathatná munkáját. Több embert is megnevezett (lásd a kalauz 10. és 15. kötetének Bevezetőjét), akik a Tátra egyes részeit tőle jobban ismerték, de ezek közül senki sem akart írni. Megnevezte az utódját is. Az utódjától személyesen kérdeztem meg Cywiński

halotti torán a Halastavi menedékházban, hogy szándékozik-e megírni a többi kötetet. Életkorából eredő más elfoglaltsága és kötelessége miatt erre pillanatnyilag nincs módja. A Tátra leglelkesebb magyar ismerői körében sem tudok olyanról, aki nyomába léphetne Cywińskinek. Esetleg néhányan hajlandók kisebb részfeladatokat vállalni a munkából, ha van valaki, aki az oroszlanrészét végzi.

Tehát a „Magad uram, ha nincs szolgád!” bölcséletet követve nem maradt más választásom, mint saját magam megírni a hiányzó kötetek közül annyit, amennyire futja az erőmből, tudásomból és életemből. Bár Cywiński stílusát jól ismerem, és igyekszem is majd eszerint írni, de éppen az alapelvét nem tudom követni: én már nem tudom megmászni, bejárni a leírt terep legalább 50%-át. Én csak az irodalmat tudom követni, esetleg azon hegymászókra támaszkodni, akik hajlandók segíteni.

Nos, fogjunk hozzá. Az említett Toman-hágó – Keleti-Vaskapu-hágó + Lengyel-Tátra szárnyvonalának szakaszán a következő helyeken nincs új részletes kalauz:

1. Szoliszkó-gerinc + Kriván-szárnyvonulat a Furkota-csúcstól a Sparahágóig
2. Kriván tömbje
3. Hunfalvy-hágó – Tátra-csúcs + oldalgerincek (Róth-Márton-csúcs dny. oldalgerince, Sárkány-tavi-gerinc, Déchy-csúcs – Sárkány-fal).

A Keleti-Vaskapu-hágótól K-re csak két alakzatról áll rendelkezésünkre új hegymászkalauz: Pavol Jackovič: *Malý Kežmarský štít* (Weber-csúcs) és Pavol Jackovič: *Slavkovský štít* (Nagyszalóki-csúcs). A többi kalauzok (Witold H. Paryski 11–24. kötet, Arno Puškák 1–7. kötet, František Kroutil: 2–3. kötet, valamint Július Andráši és Witold H. Paryski, majd a későbbi Komarnicki Gyula válogatása) minden értékük ellenére nem követhetik a fejlődést. A hegymászó utak válogatása közül szólni kell még az említettekhez hasonlóan viszonylag friss Petr Piskač kalauzáról 2003-ból, valamint Marián Bobovčák és Marián Jacina kalauzáról 2010–2011-ből és ennek internetes változatáról (<http://www.tatry.nfo.sk>). Az utóbbi internetes kalauz célja a teljes Magas-Tátra hegymászókalauza, fejlődése azonban az utóbbi években lelassult, megtorpant.

Munka tehát van elég, csak legyen egészség, erő és kitarítás!

Olvastam Cywiński *Góral z Wilna* (Vilniuszi hegylakó) című

könyvét, amelyet ajánlok minden lengyelül tudó olvasónak. Elgondolkodtam azon, hogy lehetne ezt is lefordítani. A fordítás nem a nyelvezete miatt problémás, hanem a tátrai történetek, anekdoták mellett nagyon sokat ír a lengyel politikai élet 1990-es évek eseményeiről és saját nézeteiről. Mivel egy átlagos magyar olvasó nem figyeli a lengyelországi belföldi eseményeket és szereplőit, csak nagyon sok lábjegyzettel lehetne a könyvet érthetően lefordítani. A másik lehetőségként csak a Tátrával összefüggő részeket fordítani és ezt a tényt az olvasónak meg is mondani. Hogy a két lehetőség közül melyik valósul meg, egyelőre nyitott.

Bevezetés

A Részletes kalauz 20. kötetében a Tátra főgerincének Tatra-csúcs szakaszát tárgyaljuk, beleértve e szakasz összes oldalgerincét. A kötet megírása a következő művek alapján történt:

→ Arno Puškáš: *Vysoké Tatry, horolezecký sprievodca* (Magas-Tátra, hegymászókalauz) 5. kötet, kiadta: Sport könyvkiadó, Pozsony 1972

→ Witold H. Paryski: *Tatry Wysokie, Przewodnik taternicki* (Magas-Tátra, hegymászókalauz) 9. és 10. kötet, kiadta: Sklep Podróznika, Varsó 1992, az eredeti Sport i Turystyka kiadó változatlan utánnyomata

→ *Horolezecký sprievodca Vysoké Tatry* <http://www.tatry.nfo.sk/> (Hegymászókalauz – Magas Tátra), a kalauz gondozója Marián Bobovčák

→ Marián Bobovčák és Marián Jacina: *Výber tatranských horolezeckých stien, horolezecký sprievodca*, (Válogatás a tátrai hegymászó falakból, hegymászókalauz), kiadta Litvor kft., Csorbató 2011

Ezenkívül külön köszönet Bácskai Gusztávnak és Marián Bobovčáknak a számos háttér-információért és képért, valamint Kóczián Tibornak a grafikus munkáikért.